

12. neděle po sv. Trojici, 30. srpna 2009

2. Korintským 11,23-30

Namáhal jsem se usilovněji, ve vězení jsem byl vícekrát, ran jsem užil do sytosti, smrti jsem často hleděl do tváře. Od Židů jsem byl pětkrát odsouzen ke čtyřiceti ranám bez jedné, třikrát jsem byl trestán holí, jednou jsem byl kamenován, třikrát jsem s lodí ztroskotal, noc a den jsem jako trosečník strávil na širém moři. Častokrát jsem byl na cestách – v nebezpečí na řekách, v nebezpečí od lupičů, v nebezpečí od vlastního lidu, v nebezpečí od pohanů, v nebezpečí ve městech, v nebezpečí v pustinách, v nebezpečí na moři, v nebezpečí mezi falešnými bratřími, v námaze do úpadu, často v bezesných nocích, o hladu a žízni, v častých postech, v zimě a bez oděvu. A nadto ještě na mne denně doléhá starost o všechny církve. Je někdo slab, abych já nebyl slab spolu s ním? Propadá někdo pokušení, abych já se tím netrápil? Mám-li se chlubit, pochlubím se svou vlastní slabostí!

V tomto posledním kázání k 500. výročí narození Jana Kalvína bych se chtěl s vámi zamyslet nad osobním životem kazatele. Je to zvláštní povolání, těžko se srovnává s jinými. Kazatel je tak trochu prostředník mezi Bohem a lidmi, sólista, „panáček“, osamělý bojovník víry nebo exot vzbuzující podezření z nějakých tajných nekalostí. V každém případě je však povolání kazatelské řehole, která vyžaduje hodně sil a odříkání a přináší povolánímu nejednu těžkost.

Příklad apoštola Pavla je ovšem extrémní. Byly to začátky křesťanské misijní práce a činnost průkopníků, pionýrů je vždycky spojená s mnoha nebezpečími. Tento Pavlův výčet jeho životních útrap je autentický; a protože je to všecko pro jeden život až neuvěřitelné, dodává na konci: **„Bůh ví, že nelžu!“** Některé z těchto událostí nám zaznamenal evangelista Lukáš ve Skutcích. V Lystře byl Pavel kamenován; ve Filipis ho zbičovali a uvrhli do vězení; při cestě k císařskému soudu do Říma zažil hroznou bouři, ztroskotání a zápas o život. Při své misijní činnosti byl stále na cestách, kde na každém kroku číhalo nějaké nebezpečí. Svým kázáním založil řadu křesťanských sborů; ty ovšem po jeho odchodu prodělávaly „dětské nemoci“ a byly pod permanentním tlakem pohanského okolí a židovských učitelů. A tak na něho denně doléhala „starost o všechny církve“. Pavel si na to všecko nestěžuje, nedělá ze sebe mučedníka, i když by mohl. Ale v jeho životě, stejně jako v životě každého kazatele, přicházejí chvíle, kdy je třeba říci i něco o sobě. Zvláště když v církvi zaznívají hlasy, že ten kazatel za mnoho nestojí; že má pohodlný život, že se své práci moc nevěnuje. A právě v takovém polemickém kontextu říká apoštol tato výjimečná, velmi osobní slova.

Ani Jan Kalvín to jako reformátor neměl lehké. I on dělal v Ženevě průkopnickou práci, a proto musel překonávat mnohé překážky. On se však o nich příliš nešíří; jen příležitostně se dovídáme o Kalvínových vnitřních zápasech a vnějších nebezpečích spojených s jeho povoláním.

Kalvín je obecně pokládán za člověka asketicky přísného až i krutého, který se neuměl smát ani bavit. Každý takový soud je nepřesný, a také nespravedlivý. Kalvín byl především člověk nesmírně pracovitý, který svému povolání kazatele a reformátora dal celé své srdce. Rozhodně nebyl bezcitný. Obětoval svému povolání svůj rodinný život. Oženil se v poměrně pozdním věku s vdovou Idelettou de Bure; přijal ji i s jejími dětmi. Ideletta porodila chlapečka, který však brzy po porodu zemřel. Ona sama také poměrně brzy zemřela a Kalvín v ní ztratil mnoho. V dopise se svěřuje příteli: *„Ačkoliv smrt mé ženy je pro mne nadmíru bolestivá, přece jen tlumím svůj smutek jak jen mohu... Přišel jsem o nejlepšího spolupoutníka v životě, o někoho, kdo svou přirozeností byl ochoten se mnou sdílet nejen mou nouzi, ale i mou smrt. Za svého života mi byla věrnou pomocnicí v mojí službě. Nepamatuji se, že by mi z její strany vyvstala sebemenší překážka. Po celou dobu, co byla nemocná, mi nepůsobila žádné obtíže a o své děti se starala víc než o sebe samu.“*

Jan Kalvín však trpěl i tělesně. Protože se soustavně přepínal, aby stihl všechnu práci, která na něho byla vkládána, zemřel poměrně brzy, ve věku 55 let. A v posledních letech před smrtí trpěl řadou obtížných neduhů, které mu bránily v práci: hemeroidy, močovýmí kameny, dýchacími problémy, dnou. Pak se vnitřně trápil, že je neužitečný. Kolegoví Bullingerovi do Curychu píše: *„Necht' vás tedy nepřekvapuje, když mě tolik útrap dělá líným. Ztěží se mohu vůbec něčeho najíst. Chuť vína je hořká.“*

Ženevský reformátor vzpomíná ale i na vnější nebezpečí, které ohrožovalo jeho život. „Žil jsem zde v trvalých sporech. Jednou večer jsem byl u svých dveří, jako na znamení výsměchu, pozdraven čtyřiceti nebo padesáti výstřely z mušket. Jen si představte toho vyděšeného, ubohého učence, ustrašeného jako já. Pak mě z tohoto města vyhnali a já šel do Štrasburku; a po nějaké době mě povolali sem nazpět. Ale když jsem se snažil dělat své povinnosti, neměl jsem o nic méně těžkostí než předtím. Dokonce na mě poštváli psy a křičeli: Ničemo! Ničemo! A psi chňapali po mém taláru a kousali mě do lýtek... I když ničím nejsem, přece jen vím, že jsem předešel asi třem tisícům vzbouření, které mohly v Ženevě propuknout. Bud'te proto odvážní a vzmužte se, z Boží vůle spravujte tento sbor a zachovejte ho a bud'te jisti, že Bůh vás bude ochraňovat.“

Farář v 21. století může jen stěží srovnávat útrapy svého povolání s apoštolem Pavlem nebo Janem Kalvínem. Především tu není žádný vnější nepřítel, který by ohrožoval jeho majetek nebo dokonce život. Ještě v době vlády marxistické ideologie to měli mnozí těžké a někteří hodně trpěli ze strany totalitních úřadů. Jaké ale může mít problémy dnešní evangelický farář? Mínění vnějšího pozorovatele se nejspíš shoduje s rýmovačkou ve stylu Pepíka Hurty: „Je to léháro, kouřit cigáro, bydlet na faře, dělat faráře.“ Mně osobně toto moc nejde; asi jsem příliš zodpovědný. Situaci dnešního kazatele evangelia bych vyjádřil velmi přibližně třemi slovy na „S“: Samota, Starosti, Stěhování. Samota (osamocení) je v tom, že farář je na většinu podstatných úkolů sám. Každotýdenní zápas o kázání, otázka, co a jak učit děti, konfirmandy, co říci na pohřbu, jak si rozvrhnout den při množství rozmanitých úkolů: modlitba, příprava a studium, návštěvy, vyučování, společenské úkoly, hospodářské starosti, schůze staršovstva, úkoly v seniorátu a povšechné církvi, korespondence internetová i klasická, a snad ještě čas pro odpočinek s knihou, TV nebo s cigárem a sklenkou vína nebo na zahradě či v dílně, a snad i čas pro rodinu. Většina těchto úkolů se nedá dělat týmově a není snadné o nich mluvit. Na vesnici je pak ještě navíc duševní a duchovní práce podceňována na úkor fyzické, takže málokdo chápe, že farář může být unaven nebo dokonce „na dně“. Starost má farář podobnou jako apoštol Pavel i Jan Kalvín: aby se nejen kázalo a učilo, ale aby to Boží slovo neslo ovoce v životě jeho příjemců i celé církve. Možná tomu nebudete věřit, že farář myslí na svůj sbor ve dne i v noci; zvláště na lidi nemocné, umírající, truchlící, a neméně starostlivě na duchovně vlašné, lhostejné a i na ty, kteří mu nerozumí a jsou naštvaní, protože se jich nějak dotkl nebo něco zanedbal. Stěhování je třetí problém, tím větší, čím víc se farář blíží důchodovému věku. Kazatel je svým způsobem člověk bez domova, protože celý život „bydlí na faře a dělá faráře“. Využívá sborových prostor, zároveň je ale vylepšuje, pracuje na zahradě, zajišťuje i hospodářské věci kolem sborových budov. Nemůže systematicky budovat bydlení pro sebe a pro své potomky, jak to dělá většina lidí na vesnici. A když odejde do důchodu, tak pokud něco nezdedil nebo nebyl mimořádně aktivní ve spojení nebo stavění, nezbyvá mu než podnájem nebo domov důchodců. Farářské děti mají více domovů a většinou nejsou doma nikde. Nechtěl bych však vzbudit dojem, že si stěžuji. Mluvím o tom jen proto, že dnešní téma je k tomu vhodné. Někoho to možná zaujme a zamyslí se, jiného to naštvě. Takový už je úděl kazatele a on s tím musí počítat.

Apoštol Pavel přidává k těmto třem „S“ ještě poslední: Slabost. „**Je někdo sláb, abych já nebyl sláb spolu s ním?**“ Celý ten výčet kazatelského životního údělu nechce vzbudit soucit (a u jiných lidí odpor), ale chce ukázat, že kazatel není žádný superman, který hravě zvládá všechny překážky a bezpečně válkuje nepřátele; je taky jen člověk. Ježíš mě k tomuto úkolu povolal, ale je to nad moje síly. Nemám na to, abych své povolání dělal výborně a bezchybně. Naopak pod tím klesám a někdy si stěžuji a nadávám. Co je ale na tom povolání veliké, že právě tam, kde pocítuji svou bezmocnost a slabost, jsem nejbliž ukřižovanému Ježíši. A on říká: „**Má moc se dokonává ve tvé slabosti.**“ A tak když jsem slabý, právě tehdy jsem silný. Díky Ježíšovi. Amen

Pane Ježíši, největším nepřítelem církve je pocit vnějšího bezpečí a s ním související pohodlnost. Chraň naši víru před tímto pocitem. Dej, abychom pamatovali na to, že křesťanská existence je podobná bězci na dlouhou trať. Posiluj nás v naší slabosti, probouzej naději v kritických situacích, drž nás svou láskou na cestě služby a oběti. Ať jsme jedni druhým posilou a lidem nevěřícím výzvou a požehnáním. Amen